



Prawa zatrzymanego



PORADNIK NA TEMAT
PRAW ZATRZYMANEGO

SPIS TREŚCI

1. Obowiązki policjanta.....	3
2. Zażalenie na czynności policjanta.....	4
3. Czy policjant ma prawo Cię wylegitymować?.....	4
4. Prawo do nagrywania interwencji policji.....	5
5. Kiedy policja może Cię zatrzymać?.....	6
6. Ile może trwać zatrzymanie przez policję?.....	7
7. Przekroczenie uprawnień przez policjanta.....	8
8. Przeszukanie samochodu.....	8
9. Przeszukanie mieszkania.....	9
10. Możliwość pouczenia.....	11
11. Brak zatrzymania się do kontroli ruchu drogowego.....	11
12. Prawo do kontaktu z adwokatem.....	12
13. Prawo do odmowy składania wyjaśnień.....	12
14. Prawo do zawiadomienia osoby najbliższej.....	14
15. Stan po użyciu alkoholu a stan nietrzeźwości.....	14
16. Posiadanie narkotyków.....	15



Sieńko i Partnerzy
KANCELARIA ADWOKACKA



1. OBOWIĄZKI POLICJANTA

Policjant, przystępując do czynności służbowych związanych z wykonywaniem uprawnień obowiązany jest podać:

- swój stopień,
- imię i nazwisko, w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych,
- przyczynę podjęcia czynności służbowych,
- na żądanie osoby, wobec której jest prowadzona czynność, podaje podstawę prawną podjęcia tej czynności.

Policjant nieumundurowany przy wykonywaniu uprawnień okazuje legitymację służbową, a na żądanie osoby, wobec której podjęto wykonywanie tych uprawnień, **okazuje ją w sposób umożliwiający odnotowanie danych w niej zawartych**. Pamiętaj, że policjant nieumundurowany jest uprawniony do zatrzymania kierującego pojazdem wyłącznie na obszarze zabudowanym w odróżnieniu od policjanta umundurowanego, który nie ma ograniczeń w tej kwestii.

Policjant po zakończeniu wykonywania czynności służbowych informuje ustnie osobę, wobec której podjęto te czynności, o prawie złożenia do właściwego miejscowo prokuratora zażalenia na sposób przeprowadzenia tych czynności.

Pamiętaj!

Jeśli policjant nie wywiąże się z powyższych obowiązków, wówczas zażądaj podania takich danych.

Podstawa prawna: § 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r. w sprawie postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów.



2. ZAŻALENIE NA CZYNNOŚCI POLICJANTA

Policjant może nie dochować swoich obowiązków np. nie okaże legitymacji w sposób, w który pozwoli na zanotowanie danych.

Pamiętaj!

Masz prawo do złożenia zażalenia na czynności policjanta!

Policjant po zakończeniu wykonywania czynności służbowych informuje ustnie osobę, wobec której podjęto te czynności, o prawie złożenia do właściwego miejscowo prokuratora zażalenia na sposób przeprowadzenia tych czynności.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 7 Ustawy o policji

3. CZY POLICJANT MA PRAWO CIĘ WYLEGITYMOWAĆ?

Policjant ma prawo cię wylegitymować celem ustalenia twojej tożsamości. Policjant ustala twoją tożsamość najczęściej na podstawie dowodu osobistego, ale może to być, także inny dokument, który posiada fotografię i jest oznaczony numerem lub serią.

Pamiętaj!

Policjant może, także ustalić twoją tożsamość na podstawie oświadczenia innej osoby, której tożsamość została ustalona na podstawie wyżej opisanych dokumentów!

Podstawa prawna: art. 15 ust. 1 pkt 1 Ustawy o policji oraz § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r. w sprawie postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów.



4. PRAWO DO NAGRYWANIA INTERWENCJI POLICJI

Masz prawo do nagrywania interwencji policji w celach dowodowych. Nagrywanie nie może utrudniać samej interwencji!

Policjant nie ma prawa nie zgodzić się na nagrywanie. Nie musisz pytać policjanta o zgodę na nagrywanie.

Nie publikuj nagrania z interwencji w sieci, bez wcześniejszej konsultacji ze swoim adwokatem. Publikacja bez zgody osoby nagrywanej, w tym policjanta może naruszać jego dobra osobiste.

Nagrywanie nie narusza przepisów RODO, jeśli celem nagrania jest zebranie dowodów w sprawie, z uwagi na osobisty charakter nagrania.

Pamiętaj!

Nagrywaj przebieg zdarzenia, który może posłużyć ci jako dowód, w sprawie.

Podstawa prawna: art. 2 ust. 2 pkt c) RODO



5. KIEDY POLICJA MOŻE CIĘ ZATRZYMAĆ?

Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo, a zachodzi obawa ucieczki, ukrycia się tej osoby, zatarcia śladów przestępstwa bądź też nie można ustalić jej tożsamości lub istnieją przesłanki do przeprowadzenia przeciwko tej osobie postępowania w trybie przyspieszonym.

Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej, a zachodzi obawa, że ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa grozi.

Zatrzymanego należy natychmiast poinformować o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mu prawach, w tym m.in. o prawie do skorzystania z pomocy adwokata, do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, do złożenia oświadczenia i odmowy złożenia oświadczenia, do otrzymania odpisu protokołu zatrzymania oraz do dostępu do pierwszej pomocy medycznej.

Z zatrzymania sporządza się protokół, w którym należy podać imię, nazwisko i funkcję dokonującego tej czynności, imię i nazwisko osoby zatrzymanej, a w razie niemożności ustalenia tożsamości - jej rysopis oraz dzień, godzinę, miejsce i przyczynę zatrzymania z podaniem, o jakie przestępstwo się ją podejrzewa. Należy także wciągnąć do protokołu złożone przez zatrzymanego oświadczenia oraz zaznaczyć udzielenie mu informacji o przysługujących prawach. Odpis protokołu doręcza się zatrzymanemu.

Podstawa prawna: art. 244 Kodeksu postępowania karnego



6. ILE MOŻE TRWAĆ ZATRZYMANIE PRZEZ POLICJĘ?

Policja ma obowiązek natychmiast cię zwolnić, gdy tylko ustanie przyczyna zatrzymania!

Policja może zatrzymać cię maksymalnie na 48 godzin, które należy liczyć od chwili zatrzymania przez uprawniony organ.

Zatrzymanego należy zwolnić, jeżeli w ciągu 48 godzin od chwili zatrzymania przez uprawniony organ nie zostanie on przekazany do dyspozycji sądu wraz z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania.

Zatrzymanego należy także zwolnić na polecenie sądu lub prokuratora.

Masz prawo wniesienia do właściwego sądu zażalenia na zatrzymanie w terminie 7 dni od dnia zatrzymania, w którym możesz domagać się zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości zatrzymania. **Masz, także prawo do zadośćuczynienia i odszkodowania za niewątpliwie, niesłuszne zatrzymanie, zwłaszcza gdy było ono bezzasadne lub nielegalne.**

Podstawa prawna: art. 248 Kodeksu postępowania karnego



7. PRZEKROCZENIE UPRAWNIENI PRZEZ POLICJANTA

Policjant jako funkcjonariusz publiczny przekraczając swoje uprawnienia podlega odpowiedzialności karnej.

Funkcjonariusz publiczny, który, przekraczając swoje uprawnienia lub nie dopełniając obowiązków, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Podstawa prawna: art. 231 i art. 115 Kodeksu karnego

8. PRZESZUKANIE SAMOCHODU

Dokonywanie kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego jest możliwe:

- w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub
- w celu znalezienia broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmiotów, których posiadanie jest zabronione, lub mogących stanowić dowód lub przedmiotów podlegających przepadkowi w przypadku uzasadnionego przypuszczenia posiadania przez osobę broni lub takich przedmiotów lub uzasadnionego przypuszczenia ich użycia do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary.



Policjant nie musi mieć prokuratorskiego postanowienia. Policjant jest natomiast zobowiązany do podania podstawy prawnej kontroli (art. 15 p. 5 Ustawy o policji) oraz jej przyczyny.

Policjant nie może kontrolować bagażnika, jeśli kierowca auta nie jest tego świadkiem.

Na wniosek osoby właściciela samochodu funkcjonariusz ma obowiązek sporządzić protokół.

Pamiętaj!

Masz prawo do złożenia zażalenia na czynności policjanta!

Podstawa prawna: art. 15 Ustawy o policji

9. PRZESZUKANIE MIESZKANIA

Przeszukania mieszkania można dokonać w celu wykrycia lub zatrzymania albo przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanej, a także w celu znalezienia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie lub podlegających zajęciu w postępowaniu karnym, jeżeli istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że osoba podejrzana lub wymienione rzeczy tam się znajdują.

Przeszukania co do zasady może dokonać prokurator albo na polecenie sądu lub prokuratora Policja.

Zasadą jest, że dla przeprowadzenia przeszukania w fazie postępowania przygotowawczego niezbędne jest wydanie postanowienia przez prokuratora, które należy okazać osobie, u której ma nastąpić przeszukiwanie.



W postanowieniu należy podać cel tej czynności, ze wskazaniem osoby podejrzanej, która ma być wykryta, zatrzymana lub przymusowo doprowadzona, albo rzeczy, które mają być znalezione lub zatrzymane, jak również imię, nazwisko i adres osoby (nazwę i adres instytucji), u której czynności te mają być przeprowadzone, oraz organ wykonujący czynność. Natomiast w uzasadnieniu postanowienia należy przedstawić dowody lub przytoczyć okoliczności dające podstawę do przypuszczenia, że osoba podejrzana lub wymienione rzeczy znajdują się w miejscu wskazanym w postanowieniu.

W wypadkach niecierpiących zwłoki, jeżeli postanowienie sądu lub prokuratora nie mogło zostać wydane, organ dokonujący przeszukania okazuje nakaz kierownika swojej jednostki lub legitymację służbową, a następnie zwraca się niezwłocznie do sądu lub prokuratora o zatwierdzenie przeszukania.

Postanowienie sądu lub prokuratora w przedmiocie zatwierdzenia należy doręczyć osobie, u której dokonano przeszukania, w terminie 7 dni od daty czynności na zgłoszone do protokołu żądanie tej osoby. O prawie zgłoszenia żądania należy ją pouczyć.

W razie stwierdzenia przez prokuratora rażącego uchybienia związanego z dokonaniem przeszukania mieszkania może być wszczęte postępowanie dyscyplinarne lub przygotowawcze.

Podstawa prawna: art. 219 i 220 Kodeksu postępowania karnego, § 161 ust. 1 rozporządzenia MS z 7 kwietnia 2016 r. regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz.U. z 2017 r. poz. 1206, z późn. zm.)



10. MOŻLIWOŚĆ POUCZENIA

Policjant w stosunku do osoby, która popełniła wykroczenie może przestać na zastosowaniu pouczenia, zwróceniu uwagi, ostrzeżeniu lub na zastosowaniu innych środków oddziaływania wychowawczego.

Podstawa prawna: art. 41 Kodeksu wykroczeń

11. BRAK ZATRZYMANIA SIĘ DO KONTROLI RUCHU DROGOWEGO

Zgodnie z art. 178b Kodeksu karnego “Kto, pomimo wydania przez osobę uprawnioną do kontroli ruchu drogowego, poruszającą się pojazdem lub znajdującą się na statku wodnym albo powietrznym, przy użyciu sygnałów dźwiękowych i świetlnych, polecenia zatrzymania pojazdu mechanicznego nie zatrzymuje niezwłocznie pojazdu i kontynuuje jazdę, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”

Polecenie zatrzymania się może być wydane wyłącznie przez osobę uprawnioną do kontroli ruchu drogowego, a jednocześnie musi być wyrażone przy użyciu sygnałów dźwiękowych i świetlnych. Nie wypełni zatem znamion przestępstwa brak posłuchu dla polecenia wydanego jedynie przy użyciu sygnałów dźwiękowych albo wyłącznie sygnałów świetlnych.

Podstawa prawna: art. 178b Kodeksu karnego



12. PRAWO DO KONTAKTU Z ADWOKATEM

Zatrzymanego należy natychmiast poinformować o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mu prawach, **w tym o prawie do skorzystania z pomocy adwokata lub radcy prawnego!**

Zażądaj natychmiastowego kontaktu z adwokatem. Masz do niego prawo od pierwszych czynności. Policja nie ma może ci utrudniać kontaktu z adwokatem. Prawo to nie jest od niczego zależne. Nie jest konieczna do tego jakakolwiek czynność jak na przykład przedstawienie zarzutów.

Miej wizytówkę lub kartkę z numerem kontaktowym do adwokata przy sobie. Gdy twój telefon zostanie zatrzymany nie będziesz miał do niego dostępu. Numer kontaktowy adwokata możesz zapisać na ręce.

Podstawa prawna: art. 244 § 2 Kodeksu postępowania karnego, art. 46 § 4 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia

13. PRAWO DO ODMOWY SKŁADANIA WYJAŚNIEŃ

Oskarżony, a wcześniej podejrzany, ma prawo odmówić składania wyjaśnień. Jest to jego podstawowe prawo. Może też odmówić odpowiedzi na pytania. Nie musi podawać żadnego powodu odmowy, nie można go też zmuszać do odpowiedzi.

Masz prawo milczeć!



Możesz złożyć wyjaśnienia w formie swobodnej wypowiedzi i jednocześnie zadeklarować, że nie będziesz odpowiadać na pytania.

Zatrzymanego należy natychmiast poinformować o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mu prawach, w tym o prawie do skorzystania z pomocy adwokata lub radcy prawnego, do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, **do złożenia oświadczenia i odmowy złożenia oświadczenia**, do otrzymania odpisu protokołu zatrzymania, do dostępu do pierwszej pomocy medycznej oraz o pozostałych prawach wskazanych w art. 245, art. 246 § 1 i art. 612 § 2, jak również o treści art. 248 § 1 i 2, a także wysłuchać go.

Z prawa do odmowy zeznań można skorzystać najpóźniej przed rozpoczęciem pierwszych zeznań przed sądem pierwszej instancji. **poprzednio złożone zeznania nie mogą służyć za dowód ani zostać odtworzone.**

Oznacza to, że nawet jeśli złożyliśmy zeznania na Policji albo przed prokuratorem, to można się z nich wycofać w sądzie. Nie będą one służyły za dowód. Sąd nie będzie mógł ich wykorzystać. Odmówić składania zeznań można jednak najpóźniej przy pierwszym stawianictwie w sądzie. Gdy w sądzie zaczniemy wyjaśniać, to nie można później skorzystać już z prawa do odmowy.

Osoba najbliższa dla oskarżonego, także może odmówić zeznań. Prawo odmowy zeznań trwa mimo ustania małżeństwa lub przysposobienia. Prawo odmowy zeznań przysługuje także świadkowi, który w innej toczącej się sprawie jest oskarżony o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem.

Podstawa prawna: art. 175, art. 182, art. 244 § 2 Kodeksu postępowania karnego



14. PRAWO DO ZAWIADOMIENIA OSOBY NAJBLIŻSZEJ

Zatrzymany ma prawo do zawiadomienia osoby najbliższej lub innej wskazanej osoby o zatrzymaniu. Masz prawo wskazać osobę, która ma zostać powiadomiona o zatrzymaniu.

Podstawa prawna: art. 245 § 2 i art. 261 Kodeksu postępowania karnego, art. 46 § 3 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

15. STAN PO UŻYCIU ALKOHOLU A STAN NIETRZEŻWOŚCI

Zgodnie z przepisami prawa, dopuszczalne stężenie alkoholu we krwi kierowcy to 0,2 promila.

Stan po użyciu alkoholu - stan, w którym stężenie alkoholu we krwi osoby kierującej pojazdem wynosi między 0,2 a 0,5 promila (0,1-0,25 mg alkoholu na 1 dm³ wydychanego powietrza), nazywamy stanem po użyciu alkoholu. Kto, znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym popełnia wykroczenie i podlega karze aresztu albo grzywny nie niższej niż 2500 złotych.

Stan nietrzeźwości - przypadku stężenia wyższego niż 0,5 promila alkoholu we krwi (powyżej 0,25 mg alkoholu na 1 dm³ wydychanego powietrza) mamy do czynienia ze stanem nietrzeźwości. Kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym popełnia przestępstwo i podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Podstawa prawna: Art. 87 § 1 Kodeksu wykroczeń, Art. 178a. §1 Kodeksu karnego



16. POSIADANIE NARKOTYKÓW

Posiadanie narkotyków w Polsce jest zakazane. Natomiast jeśli sprawca przestępstwa: **posiadał narkotyki w ilości nieznacznej, przeznaczone były tylko na jego własny użytek, a orzeczenie kary byłoby niecelowe ze względu na okoliczności czynu i stopień społecznej szkodliwości**. Wówczas prokurator lub sąd może umorzyć postępowanie.

Postępowanie można umorzyć również przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia. Przepisy nie precyzują pojęcia nieznacznej ilości narkotyków. Zgodnie z wyrokiem SA w Warszawie z 18.4.2000 r., II AKa 22/00, (OSA 2001, Nr 2, poz. 8) „kryterium decydującym o tym, czy ilość środków odurzających jest znaczna, nieznaczna czy zwykła są: ich masa wagowa (gramy, kilogramy, tony, ilość porcji), rodzaj środka odurzającego (podział na tzw. twarde i miękkie) i cel przeznaczenia (w celach handlowych, na potrzeby własne)”. Jednocześnie w orzecznictwie przyjmuje się, że miarą „znaczności” może być stosunek ilości określonych środków do potrzeb jednego człowieka uzależnionego od tych środków (zob. wyrok SA w Lublinie z 17.12.2002 r., II AKA 282/02, OSA 2003, Nr 9, poz. 94). W wyroku z 24.7.1997 r., II AKa 94/97, (KZS 1997, Nr 8, poz. 47) SA w Krakowie przyjął następujące określenie znacznej ilości narkotyku: „to taka ilość, która wystarczy do jednorazowego odurzenia się najmniej kilkudziesięciu osób”. Biorąc pod uwagę kierunek orzecznictwa uznać należy, że o znacznej ilości środków odurzających i substancji psychotropowych decyduje kryterium ilościowe (masa wagowa określona w gramach, kilogramach, tonach, porcjach), kryterium jakościowe (rodzaj środka odurzającego lub substancji psychotropowej, biorący pod uwagę właściwości uzależniające i odurzające, a więc uwzględniający podział na narkotyki miękkie i twarde), kryterium jakościowo-ilościowe (ilość środka odurzającego lub substancji psychotropowej wystarczająca do jednorazowego odurzenia się co najmniej kilkudziesięciu osób); kryterium wartości rynkowej środka odurzającego lub substancji psychotropowej”.

Podstawa prawna: Art. 62 i 62a Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.o przeciwdziałaniu narkomanii

AUTORZY:



Adwokat Piotr Sieńko



p.sienko@sienkoipartnerzy.pl



+48 537 230 390



Prawnik Artur Pięta



a.pieta@sienkoipartnerzy.pl



+48 695 690 098



Sieńko i Partnerzy

KANCELARIA ADWOKACKA